

ligger et materielt pressedelikt, når en lovovertrædelse manifesterer sig i den del af indholdet i et periodisk skrift, som retter sig til hele bladets læserkreds eller dog til større ubestemte grupper inden for denne, og hvor lovovertrædelsen kan erkendes gennem læsning af skriftet. Der er derimod ikke tale om et pressedelikt, når en én gang fuldbyrdet lovovertrædelse efterfølgende udsprede til læserkredsen, uden at denne udsprelse i sig selv er kriminaliseret.

I den hidtidige teori og praksis har man lagt afgørende vægt på, om lovovertrædelsen begås gennem ytringen i skriftet (herunder billeder, tegninger m.m.). Herigennem undtages for det første lovovertrædelser, som vedrører den ydre form, eller selve det, at der udsendes et skrift, som ikke opfylder nogle formelle krav (f.eks. angivelse af trykkested), de såkaldte formelle pressedelikter. Udvalget er enige om, at de fortsat skal falde uden for det særlige presseretlige ansvarssystem.

I den forbindelse har man også hidtil ladet det være en afgørende betingelse, at forbrydelsen skal fuldbyrdes gennem publikationen.

Som eksempler på straffelovsovertrædelser, der beskriver det strafbare forhold som »offentlige meddelelser«, »offentliggør« o.lign. kan nævnes § 129, § 129 a, § 136, § 140, § 266 a, og § 266 b. Undertiden beskrives overtrædelsen som »fremsættelse, udbredelse, videregivelse«, f.eks. § 152 d, § 264 d, §§ 267 og 268 og § 235. I straffelovens § 296 sættes straf for »udsprelse af løgnagtige meddelelser« og »urigtige og vildledende angivelser gennem offentlige meddelelser«.

Også straffelovens § 266, der sætter straf for den, som på en måde, der er egnet til hos nogen at fremkalde alvorlig frygt for eget eller andres liv, helbred eller velfærd, truer med at foretage en strafbar handling, kan fuldbyrdes ved en ytring i et massemedie.

I anden lovgivning forekommer også lovovertrædelser, der beskriver gerningsindholdet som uberettiget offentliggørelse. Dette gælder f.eks. lov nr. 559 af 21. december 1971 om mægling i arbejdsstridigheder § 4, stk. 3, og § 10, stk. 2, retsplejelovens § 31, stk. 2-4 (offentlig gengivelse), § 1017, stk. 2 (giver meddelelse, lægger hindringer i vejen, fremsætter udtalelser), § 1017 a (offentlig omtale) samt bistandslovens § 130 (offentlig gengivelse).

I lovgivningen uden for straffeloven findes herudover talrige bestemmelser, hvis gerningsindhold fuldbyrdes gennem offentliggørelse. Det gælder bestemmelser, der forbyder reklamering for visse typer af varer, f.eks. lov nr. 451 af 6. august 1982 om lægemidler, eller regulerer eller forbyder visse former for reklamer, f.eks. markedsføringsloven nr. 55 af 28. januar

1987 og lov nr. 244 af 19. april 1989 om ligebehandling af mænd og kvinder.

Hvis det presseretlige ansvarssystem også gøres anvendeligt på annoncer, inddrages således en ny og omfattende kategori af materielle pressedelikter under de særlige ansvarsregler. Selv om markedsføringsloven angiver sit gyldighedsområde som privat erhvervsvirksomhed og offentlig virksomhed, som kan sidestilles hermed, er denne begrænsning næppe til hinder for at pålægge ansvar for medvirken, der forøves af personer, som falder uden for denne beskrivelse.

De hensyn, der ligger bag det særlige presseretlige ansvarssystem, gør sig ikke gældende for annoncestoffets vedkommende. Det samme gælder visse meddelelser, f.eks. oplysninger om bankregnskaber, underretninger til aktionærer, f.eks. om generalforsamlinger, tegningsindbydelser og kundgørelser om tvangsauktioner.

På annonce- og meddelelsesområdet findes i særlig høj grad en række delikter, som det kan være praktisk taget umuligt for redaktøren at erkende ved en gennemlæsning. Det er ikke muligt for en redaktør at se, om annoncerede varer er tyvekoster og annoncen således en fuldbyrdet overtrædelse af straffelovens § 284. Det samme gælder overtrædelse af § 296 (løgnagtige selskabsmeddelelser).

På den baggrund har Medieansvarsudvalget konkluderet sine overvejelser om de lovovertrædelser, der omfattes af det særlige ansvarssystem, således (side 155 f):

»Retspolitisk kan det være vanskeligt at forsvare opretholdelsen af det hidtidige kriterium for, hvornår der foreligger et »materielt pressedelikt«. Ved at opretholde det fremkommer en forskel i bedømmelsen mellem gerningstyper, der til deres fuldbyrdelse kræver en følge, f.eks. straffelovens § 260, ulovlig tvang, hvor gerningsbeskrivelsen medtager »tvinger nogen til at gøre, tåle eller undlade noget«, og § 281, afpresning, hvor et krav om en følge af truslen ikke indgår i gerningsbeskrivelsen. I dette tilfælde beskrives gerningsindholdet på en måde, så fuldbyrdelse i lovens forstand foreligger, selv om der ikke er sket indgreb i den interesse, som bestemmelsen skal værne (forbrydelse med fremrykket fuldbyrdelsesmoment). Det kan således komme til at afhænge af tilfældigheder, om beslægtede gerningstyper vil falde inden for eller uden for det særlige presseretlige ansvarssystem. En opretholdelse af den hidtidige afgrænsning strider i øvrigt mod faste traditioner i dansk strafferet, hvorefter forsøgshandlinger som udgangspunkt behandles på samme måde som fuldbyrdede forbrydelser.

Der kan anføres argumenter for at begrænse det presseretlige ansvarssystem på et materielt grundlag,